

Kartanon koulun tilojen toiminnallisuustavoitteista / Rehtori Asta Pekkala

Pedagogisesti toimivat tilat

Uudisrakennusta suunniteltaessa on mahdollisuus vaikuttaa siihen, että tilat tukevat yhteisopettajuutta, joustavaa ryhmittelyä, eriyttämistä ja yhtenäiskoulun toimintaa. Nykypäivän kouluissa pedagogiikka edellyttää tiloja, jotka mukautuvat eri oppimismuotoihin ja ryhmäkokoihin. Erityisryhmille ja pienille lapsille (esi- ja alkuopetusyhteistyö, iltapäivätoiminta, kuntouttavat luokat) voidaan uudisrakennukseen suunnitella tarkoituksenmukaiset tilat, jotka ovat rauhallisia, helposti saavutettavia ja lähellä muita opetustiloja.

Vanhan koulun tilojen muuntojoustavuuden puute ja kiinteät väliseinät estävät opetuksen muunneltavuutta. Vaikka peruskorjauksessa voitaisiinkin avata joitain luokkien väliseiniä ja yhdistää luokkia, kouluun jäänee tästä huolimatta useita tiloja, joihin tätä muutosta ei voitaisi tehdä rakenteellisista syistä.

Tilojen käytön tehokkuuden näkökulmasta tilat voidaan suunnitella uudisrakennukseen monikäyttöisiksi eri käyttäjäryhmille (aineenopetus, luokanopetus, erityisopetus, esiopetus) ja tämä lisäisi tilojen käyttöastetta.

Valvonta ja turvallisuus

Uudisrakennuksessa tilojen sijoittelu voidaan suunnitella niin, että siirtymät ovat lyhyitä ja selkeitä, mikä vähentää ruuhkia ja parantaa turvallisuutta. Valvonta helpottuu, kun sokkelomaisuus vältetään ja näkymät tiloihin ovat avoimia ja hallittavissa. Rakennuksen nykyinen sokkeloinen rakenne vaikeuttaa valvontaa ja altistaa kiusaamiselle sekä muulle ei-toivotulle käytökselle. Pitkät ja kapeat käytävät ruuhkautuvat, mikä aiheuttaa turvattomuutta erityisesti siirtymätilanteissa.

Oppilaslähtöisyys

Uudisrakennusta suunniteltaessa henkilökunta osaisi tuoda esiin eri-ikäisten oppilaiden tarpeet ja tilat voidaan suunnitella tukemaan oppilaiden hyvinvointia ja osallisuutta. Lisäksi uudisrakennuksessa voidaan ottaa huomioon arjen toiminnallisuudet – kuten säilytystilat, teknologia, akustiikka ja kalustettavuus – vastaamaan todellisia nykyaikaisen koulun tarpeita. Tämä vähentää myöhempiä korjaustarpeita ja parantaa tilojen käyttökokemusta.

Henkilökunnan yhteisöllisyys

Uudisrakennus tukee yhtenäiskouluajattelua ja –toimintakulttuuria yhteisöllisyyden vahvistamisen näkökulmasta sillä se mahdollistaisi henkilökunnalle tiloja yhteisiin kokoontumisiin, kokouksiin ja koulun juhliin. Yhteiset tauko- ja työtilat lisäävät henkilökunnan yhteistyön mahdollisuuksia, vuorovaikutusta ja työhyvinvointia.

Tällä hetkellä rakennuksesta puuttuvat riittävät tilat henkilökunnan yhteisiin kokoontumisiin, kokouksiin ja koulussa järjestettäviin juhliin ja muihin koko koulun yhteisiin tilaisuuksiin. Tämä heikentää yhteisöllisyyttä, joka on keskeinen tekijä yhtenäiskoulun toimivuudessa.

Uudisrakennus mahdollistaisi tilojen suunnittelun pedagogiikan, turvallisuuden ja yhteisöllisyyden ehdoilla. Se olisi investointi yhtenäiskoulun tulevaisuuteen – oppilaiden, henkilökunnan ja koko alueen hyväksi.

Tilojen suunnittelusta ja mitoituksesta / Tilasuunnittelun pedagoginen kehittämispäällikkö Jan Mikkonen

Muunneltavuus ja joustavuus ovat keskeisiä suunnitteluperiaatteita. Tilat pyritään tekemään pitkäikäisiksi ja muuntojoustaviksi, esimerkiksi siirtoseinien avulla, jotta ne voidaan mukauttaa eri käyttötarkoituksiin ajan myötä. Monikäyttöisyys mahdollistaa tilojen hyödyntämisen myös iltaisin. Esimerkiksi salit ja ruokasalit suunnitellaan siten, että niitä voidaan vuokrata ulkopuolisille toimijoille. Turvallisuus otetaan huomioon selkeillä poistumisreiteillä, lukittavuudella, näköyhteyksillä ja mahdollisuudella suojautua tarvittaessa. Esteettömyys ja saavutettavuus varmistetaan siten, että tilat ovat yhdenvertaisesti kaikkien käytettävissä ilman erityisjärjestelyjä. Akustiikka ja valaistus suunnitellaan tukemaan hyvää ääniympäristöä ja hyödyntämään luonnonvaloa, mikä parantaa tilojen viihtyisyyttä ja toimivuutta. Sisäilmasto ja siivottavuus huomioidaan suunnittelemalla tilat helposti huollettaviksi ja siivottaviksi, mikä tukee terveellistä ja kestäväää käyttöä.

Koulun tilatarpeet ovat johdettavissa Oppimisympäristöjen toiminnallisista suunnitteluohjeista, joista tiivistetysti seuraavassa.

Opetustilojen mitoituksessa luokkatilan suositeltu koko on 55–60 m², ja se on suunniteltu 25 oppilaan ryhmälle. Erityisopetustiloissa tilantarve on pienempi, noin 35–45 m², ja ne palvelevat kymmenen oppilaan ryhmiä. Eriyttämistilat tulee suunnitella jaettaviksi kahteen osaan esimerkiksi taiteovella, jotta ne tukevat joustavaa opetusta ja pienryhmätoimintaa.

Aineopetustilat, kuten kuvataiteen, käsityön, musiikin, luonnontieteiden ja kotitalouden tilat, vaativat kukin omat erityisratkaisunsa ja mitoitusperiaatteensa opetuksen luonteen mukaan. Ruokasalin tilatarve määritellään joko oppilasmäärän mukaan (0,4–0,5 hym² per oppilas) tai ruokailupaikkojen mukaan (1 hym² per paikka).